

• Vervolg van blz. L13

En Jeroen Vullings, die in *Vrij Nederland* gehakt maakte van haar roman *Is er hoop*, typeert ze als elitair en wereldvreemd. 'Blijkbaar kent Vullings geen mensen met zulke onsexy imperfecties als een IQ dat lager is dan dat van een Nobelprijswinnaar', schrijft ze.

Pittige kwalificaties.

'Ik heb ze nog gespaard, hoor.'
'Ik weet nog dat Pieter Steinz in een openbaar interview aan mij vroeg of ik de recensenten heb gekregen die ik verdien. Een goede, maar pijnlijke vraag. Ik wilde "nee" zeggen, maar dat vond ik een beetje ijdel.'

'De vraag overviel me, omdat Pieter net een boek van mij vreselijk de grond in had geboord. Ik zag zijn vraag als een kans om mezelf te revancheren. Maar het lukte me niet. Op zo veel aardigheid was ik niet bedacht.'

Steinz is niet meer onder ons. Wat had u tegen hem willen zeggen?

'Dat ik zijn handreiking bijzonder vond en waardeerde. En dat ik niet altijd de recensenten heb gekregen die mijn werk verdient. Daar moet ik niet over piepen, maar het is wel waar.'

Wordt uw werk niet begrepen, of is het iets anders?

'Ik ben heel lang voor veel mannen een bedreigende factor geweest. Toen ik voor mijn boek oude stukken van mezelf herlas, dacht ik vaak: Renate, Renate, het had wel een knopje minder gekund!'

U schreef dat mannen voor hun eigen gierief gaan en alleen geïnteresseerd zijn in vrouwen vanwege hun vagina.

'Dat is een artikel van dertig jaar geleden, he. Ik maakte een punt over het heteroseksuele ongenoegen. Het was niet de waarheid, maar wel aannemelijk te maken in die tijd. Ik vond het leuk zaken op de spits te drijven, maar veel mannen vonden mijn gedrag boosaardig. In boekbesprekingen kwam mijn feminisme vaak aan de orde. Dat het zó serieus genomen zou worden – en de repercussies zo groot zouden zijn – had ik niet verwacht.'

Begrijpt u het mannelijke verzet nu beter?

'Ja, dankzij de Zwarte Piet-discussie, die veel gemeen heeft met het seksisme-debat. Ik denk zelfs dat de racismediscussie niet mogelijk was geweest zonder het feminisme. Ik zie precies dezelfde emoties, verwarring, rolverdeling. Zelfs de blikken van mensen zijn hetzelfde. Ik merkte dat mijn verzet tegen de tegenstanders van Zwarte Piet net zo groot was als dat van de mannen die zich aan mij ergerden. Ook mijn houding was er typisch een van de bevoorrechte klasse: "Ik heb nooit een slaaf gekocht. Ga weg met je slachtoffergedrag!" Heel leerzaam vond ik dat.'

Het gesprek komt op Maarten, sinds dertig jaar haar levensgezel. 'Een vrolijke, inspirerende dwarsdenker' noemt Dorrestein hem. Ze hebben nooit samengewoond, en dat verklaart voor een belangrijk deel waarom ze het hebben gered. 'Ik ben altijd blij om hem te zien, heb altijd zin in seks. Als je niet samenwoont, verdoe je geen tijd met nonsens. Omdat je weet: straks gaat-ie weer weg.'

Vorige zomer zijn jullie getrouwd.

'Maarten vroeg mij ten huwelijk. We zaten op een bankje in Leuven, ons eerste uitje na mijn diagnose. "Wil je met me trouwen?", vroeg hij vanuit het niets. Het maakte zó'n indruk. De tranen sprongen rechtstandig uit mijn ogen.'

'Maarten wilde aan de wereld laten zien dat hij tot het einde bij mij blijft. Het is geen garantie, maar het is wel een

proclamatie waar ik gevoelig voor ben. Het is zo sentimenteel en groots om vanaf de kerktoren te roepen: ik ga voor jou! In de maanden daarna werden veel zaken bespreekbaar. Welke steen er op mijn graf komt. Hoe mijn nalatenschap moet worden geregeld. Het is gezellig en bevredigend om alles samen te ordenen.'

Dorrestein vertelt dat ze eerder dit jaar bezoek kreeg van de directeur van het Literatuurmuseum. Hij was nog niet binnen of hij vroeg al of hij haar archief mocht hebben. Zo kan haar oeuvre in de toekomst door wetenschappers onderzocht worden. 'Hij wilde mijn computer, maar ik zei dat ik die nog even onder me wilde houden.'

'Het was... heel apart. Later sprak ik erover met een vriend. Die zei: het zijn verzamelaars, joh. Ze gaan voor wat ze willen hebben en vergeten dat het voor de andere partij misschien een wat vreemd gesprek is.'

Haar archief is prachtig, zegt ze, maar grote onthullingen gaat het niet opleveren. 'Als ik 's nachts niet kan slapen, pieker ik over wat ik er nog in kan hangen. Een verborgen roman? Roddels over andere schrijvers? Mijn handen jeuken. Nu kan het nog.'

Na de derde kop koffie met Turkse

'Ik denk dat ik binnen vijf jaar niet meer word gelezen. Daar kun je beter realistisch over zijn'

lekkernijen vraagt ze of ik haar 'ijdele uitstalling' wil zien. Ze doelt op haar complete oeuvre, inclusief vertalingen, eerste en laatste drukken. Het begon 35 jaar geleden met *Buitenstaanders*, daarna volgden tientallen romans, novellen en korte verhalen. Ze zijn chronologisch geordend en nemen drie planken in beslag.

Staat u weleens tevreden voor uw boekenkast?

'Nee. Die boekenkast kan heel bedreigend zijn. Als het schrijven niet lukt, denk ik dat het allemaal toeval was. Dan is die boekenkast een *wall of shame*. Heel naar.'

Is het faalangst?

'Ik ga niet echt staan voor wat ik gedaan heb. Dat schijnt een kwaal te zijn waar vooral vrouwen last van hebben. Ze noemen het oplichterssyndroom: de angst door de mand te vallen. Ik heb ooit samengewerkt met een Finse schrijfster die last had van hetzelfde euvel. Als een van ons door die angst bevangen raakte, gaf ze de ander een tientje.'

Dorrestein loopt naar een doos met lezerspost. In het afgelopen halfjaar, sinds naar buiten kwam dat ze ongeneeslijk ziek is, stroomden de brieven met bakken binnen.

'Het vergoedt veel in een situatie die niet honderd procent jolig is. Ik hoef mij gelukkig niet af te vragen of ik wel recht heb gedaan aan wat ik kon. Of ik mijn leven ten volle heb geleefd. De lezers zeggen: het had zin.'

© NRC Handelsblad

Renate Dorrestein

Dagelijks werk.
Een schrijversleven.
Podium, 304 blz., 19,99 € (e-boek 9,99 €).

Peter Carey stuurt zijn personages op een autorace door Australië, de Redex

Een autorace naar de droomtijd

Roman - Peter Carey schreef een grootse roman over het kwalijke gedrag van de blanken in Australië.

KATHY MATHYS

Peter Carey groeide op in het Australische dorp Bacchus Marsh bij Melbourne. Hij woont al jaren in New York maar keert in zijn verhalen geregeld terug naar zijn thuisland. Zo ging *Het ware verhaal van de Kelly-bende* over Australië's bekendste gangster. Net als in die roman, Careys beroemdste werk, draait het in *Ver van huis* om een facet van de Australische geschiedenis. Carey heeft nooit eerder geschreven over het lot van de Aboriginals. Onlangs verklaarde hij in een interview dat hij er niet langer omheen kon.

Niets op de eerste bladzijden wijst erop dat Carey iets wil vertellen over de verborgen geschiedenis van zijn geboorteland. *Ver van*

huis begint in Bacchus Marsh, waar Irene en Titch Bobs autodealers willen worden voor General Motors Holden, net zoals Careys ouders dat ooit waren. Het verhaal speelt in 1954 en de details over de autohandel, die voor een deel wel autobiografisch moeten zijn, doen levendig aan. Irene wil haar echtgenoot beschermen voor de bemoeizucht van haar schoonvader, een naar en competitief mannetje dat vlakbij zijn eigen autohandel begint.

Road novel

Irene en Titch nemen deel aan de Redex Trial, een autorace rond het continent door onherbergzame stukken Australië. Hun buurman,